

دانلود مقاله مؤلفه های فهم فلسفه سیاسی اسلامی

جهت مشاهده [دانلود مقاله مؤلفه های فهم فلسفه سیاسی اسلامی](#) به پایین همین صفحه مراجعه نمایید

تعداد صفحات : 16 صفحه

برای دریافت اینجا کلیک کنید

فرمت WORD قابل ویرایش

مقدمه

فلسفه سیاسی اسلامی یکی از دانش های مهم اسلامی است که در فرایند علوم انسانی اسلامی، نیازمند فهم، احیا و تولید است. این فلسفه به لحاظ تاریخی از قدمتی دیرینه در تمدن اسلامی برخوردار است (الفارابی، ۱۹۹۲، ص ۲۵۷)؛ اما همانند اکثر دانش های اسلامی نیازمند فهم و تفسیر بنیادی است. فهم فلسفه سیاسی اسلامی، مسئله مهمی است که همواره اندیشمندان اسلامی و غربی را با چالش علمی مواجه ساخته است؛ چالشی که درنهایت به تفاسیر متعدد درباره ماهیت فلسفه سیاسی اسلامی منجر شده است. بنابراین پاسخ به این پرسش مهم که فلسفه سیاسی اسلامی را چگونه می توان فهمید یا راه درست فهم و تفسیر فلسفه سیاسی اسلامی چیست، دغدغه اصلی مقاله حاضر است. نگارنده مقاله مدعی است، فهم دقیق فلسفه سیاسی اسلامی در ارتباط با فهم درست سه مؤلفه مهم فلسفه سقراطی، آموزه های اسلامی و فلسفه سیاسی است. تفسیرهای موجود و متناقض فلسفه سیاسی اسلامی ناشی از فهم نادرست و ناهماهنگ سه مؤلفه مزبور است. تفسیر الهی از فلسفه سقراطی و نقد تفسیر الحادی از آن و تبیین متعالی از آموزه های اسلامی در مقابل آموزه های صرفاً آسمانی و زمینی و تفکیک حقیقت جویی فلسفه سیاسی از واقعیتنگری تئوری سیاسی، مهمترین مباحثی است که مقاله حاضر درصدد بررسی آنهاست. پس این مقاله به روش تحلیلی و پرهیز از تفاسیر موجود و با اتکا بر مطالعه منابع اصلی به دنبال تحلیل فهم فلسفه سیاسی اسلامی است.

فلسفه سقراطی

فهم فلسفه سیاسی اسلامی، مرتبط با فهم درست فلسفه سیاسی سقراطی است. براساس آثار و منابع مکتوب، سقراط، افلاطون و ارسطو نخستین فیلسوفانی بودند که به مباحث فلسفه سیاسی پرداختند؛ فیلسوفانی که نه تنها در دوره و زمانه خود ناشناخته بودند، امروزه نیز نه به لحاظ نام و نشان، بلکه به لحاظ محتوای فلسفه همچنان ناشناخته اند. تصویر رایج و متداول غرب از این فیلسوفان نمایانگر فیلسوفانی مشرک و ملحد است که در جستجوی حل مشکلات فلسفی از راه عقل تنها بودند. درمقابل تصویر حکمای اسلامی از این فیلسوفان، نشان دهنده فیلسوفانی موحد و الهی است که در جستجوی فلسفی خویش

علاوه بر عقل، اهتمامی به الهام و اشراق داشتند. به نظر می‌رسد با مطالعه دقیق آثار اصلی آنها می‌توان تصویر سومی هم ارائه داد که ارتباط وثیقی با فهم درست

Archive of SID

شخصیت سقراط دارد. رساله آپولوژی به عنوان رساله مهم و معتبری که نمایانگر سقراط تاریخی است، تصویری مغایر از تصویر رایج غربی و متعالی از تصویر مشهور اسلامی به ما

نشان می‌دهد (افلاطون، ۱۳۸۰، «الف»، بند. ۱۷-۴۲)

«سقراط نبی» تصویر مهمی است که از عبارات متعدد رساله آپولوژی و البته از برخی رسایل دیگر افلاطون به دست می‌آید. سقراط به اتهام پرستش خدایی غیر از خدایان شهر و در نتیجه انحراف جوانان، دستگیر و به زندان افکنده می‌شود و در دادگاه، قبل از نوشیدن شوکران، به دفاع از عمل خویش می‌پردازد: «مردم، خدا مأمور کرده است تا در جستجوی دانش بکوشم و خود و دیگران را بیازمایم» (همان، بند «. (۲۹) با همه مردم، اعم از پیر و برنا و هم وطن و بیگانه، بدین گونه رفتار خواهم کرد؛ ولی به شما آتئیان که به من نزدیک تر از دیگرانید بیشتر خواهم پرداخت؛ زیرا خدا به من فرمان داده است که چنین کنم و معتقدم هیچ سعادت‌ی برای شهر من بالاتر از خدمتی نیست که من برای پیروی از فرمان خدا به شما می‌کنم» (همان، بند «. (۳۰) آتئیان، من برای خود از خود دفاع نمی‌کنم، بلکه در اندیشه شما هستم تا با کشتن من دست به گناه نیالایید و در برابر خدا مرتکب کفران نعمت نشوید؛ چه اگر مرا از میان بردارید، به‌آسانی نخواهید توانست کسی پیدا کنید که مانند من از جانب خدا به یاری شهر شما فرستاده شده باشد» (همان). «راستی این سخن که خدا مرا به شهر شما فرستاده است، از اینجا می‌توانید دریافت که کاری که من می‌کنم کاری بشری نیست؛ زیرا چگونه ممکن است آدمی زاده ای سال‌های دراز به خانه و زندگی شخصی خود پشت کند و شب و روز در اندیشه‌های هموطنان خود باشد و بدین منظور سر در پی یکایک شما بگذارد و چون پدر یا برادری مهتر با شما گفتگو کند و همواره به شما اندرز دهد که در کسب فضیلت بکوشید» (همان، بند. ۳۱). به نظر می‌رسد عبارات مزبور چنان روشن است که نیازی به شرح نیست؛ زیرا هم اتهام به سقراط و هم پاسخ به آن مشابه اتهام به پیامبران و پاسخ آنان است. براساس تصویر جدید، مقام سقراط در عرض افلاطون و ارسطو قرار ندارد، بلکه در طول آنهاست. افلاطون مرید و مقرر برجسته سقراط است که به بسط و تعمیق مباحث مراد خویش پرداخت و ارسطو هرچند شاگرد و وارث علمی افلاطون است، تحت تأثیر شرایط و مباحث زمانه، چندان پایبند به اصول و آموزه‌های استاد خویش نماند. بنابراین اگر تصویر اخیر، تصویری درست از سقراط باشد، خاستگاه و بنیان فلسفه و فلسفه سیاسی، دیگر آن نخواهد بود که همواره تصور می‌شد.

اسلامی سیاسی فلسفه فهم‌های مؤلفه

۳۱

Archive of SID

۹۳ زیبیا / هفتم و شصت شماره هفدهم / سال

۳۲

اتخاذ هر یک از تصاویر سه گانه مزبور، پیامدها و نتایج خاصی در فهم رابطه فلسفه سیاسی اسلامی و فلسفه سیاسی سقراطی به دنبال خواهد داشت. اندیشمندانی که تصویر نخست یعنی سقراط و افلاطون مشرک و ملحد را اتخاذ می‌کنند، نوعاً در برقراری رابطه میان فلسفه سیاسی اسلامی و فلسفه سیاسی

سقراطی با مشکل ناهماهنگی و ناسازگاری مواجه اند. بنابراین در تفسیر این رابطه یا فیلسوفان اسلامی را همانند فیلسوفان سقراطی در باطن مشرک و ملحد میدانند (C.f Gutas, 2002, p. 5-25) یا آنان را فیلسوفان مؤمن به دین و آموزه های اسلامی می دانند که در پیروی از فلسفه سقراطی دچار خطا و تناقض شدند (C.f Rosenthal, 1968, p. 1-10) یا علاقه فیلسوفان اسلامی به فیلسوفان سقراطی را نه به معنای پیروی و تبعیت، بلکه بهمعنای علاقه دانشی و تاریخی میگیرند (C.f Black, 2001, p. 57-79). اندیشمندانی که تصویر دوم یعنی سقراط و افلاطون متأله را اتخاذ میکنند، نوعاً در برقراری رابطه میان دو فلسفه سیاسی یادشده با مشکل محتوایی مواجه نیستند؛ بنابراین در تفسیر رابطه مذکور، فیلسوفان اسلامی را انسان های آگاه و فهیمی میدانند که با انتخاب و استدلال به هماهنگی آموزه های سقراطی و آموزه های اسلامی پرداختند و فلسفه سیاسی بدیعی را تأسیس کردند که همچنان دارای اصالت است (Strauss, 1995, p. 124-133). تصویر دوم نسبت به تصویر نخست از برتری و اتقان خاصی برخوردار است؛ اما در صورتیکه تصویر سوم یعنی سقراط نبی انتخاب شود، فضای جدیدی ایجاد خواهد شد که نه تنها به آسانی می تواند مسائل میان دو فلسفه سیاسی سقراطی و اسلامی را پاسخ دهد، بلکه میتواند افقهای تازه ای برای مطالعه فلسفه و فلسفه سیاسی ارائه دهد؛ برای نمونه با تفسیری که قرنهای اخیر در فلسفه سقراط و افلاطون پنهان مانده است، به خوبی می توان پیوند میان فلسفه با دین یا عقل با وحی را نشان داد، بدون آنکه دچار افراط و تفریط مکاتب مختلف فلسفی شد. البته در مقاله حاضر توجه به دو تصویر اول و دوم کافی و بسنده است؛ تفسیر مبسوط تصویر سوم، نیازمند مقالهای مجزا است.

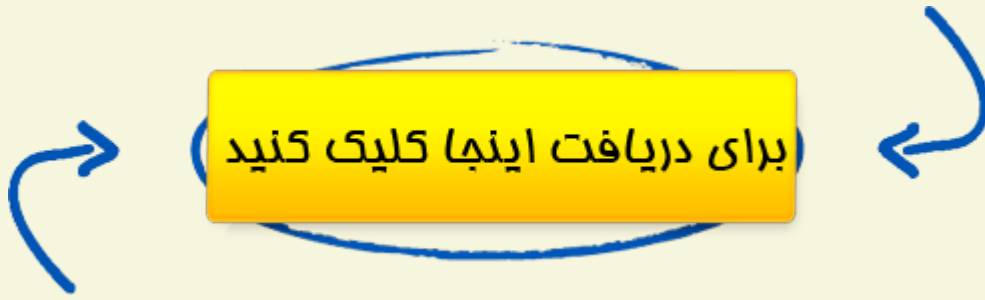
فهم فلسفه سیاسی افلاطون، مرتبط با فهم رابطه میان سه همپرسه جمهوری، مرد سیاسی و قوانین است. مشهور محققان، همپرسه جمهوری را مهمترین اثر سیاسی افلاطون می دانند. برخی دیگر همانند فارابی (الفارابی، ۱۹۸۲، ص ۸۲-۳۴ و اشتراوس (Strauss, 1995, p. 76) به همپرسه قوانین اهمیت بیشتری میدهند. علاوه بر این،

Archive of SID

اکثر افلاطون شناسان درخصوص رابطه میان این آثار به تغییر و تعدیل افکار افلاطون می اندیشند. این در حالی است که فلسفه سیاسی افلاطون را نمی توان بر اساس یک منبع خاص، درک و تحلیل کرد. تفسیر درست درباره رابطه این آثار سهگانه تفسیر مکملی است؛ بدین معنا که سه همپرسه جمهوری، مرد سیاسی و قوانین مکمل هم هستند و نه تنها تعدیلی در دو اثر بعدی صورت پذیرفته، بلکه تکمیل اندیشه ای است که در جمهوری بیان شده است. افلاطون در جمهوری حکومت مطلوب خویش را بیان میکند که تنها به وسیله فیلسوفانی محقق میشود که از غار به سوی نور صعود کردند و ایده خیر را نگریبستند (افلاطون، « ۱۳۸۰ ب»، بند (۵۲۱-۵۱۴) وی در مرد سیاسی بیان میدارد که همواره چنین مردانی در جامعه وجود ندارند. در آن صورت باید حکومتهای نزدیک به حکومت مطلوب را شناسایی کرد که همانا به ترتیب موناشرشی، آریستوکراسی و دموکراسی خوب است که جامعه را براساس قوانین فیلسوف شاه یا مردسیاسی راستین اداره می کنند. در مقابل این حکومت ها به ترتیب حکومت های تیرانی، الیگارشی و دموکراسی بد قرار

دارند که جامعه را براساس قوانین خودساخته و برآمده از لذت و شهوت اداره میکنند (همو، « ۱۳۸۰ الف»، بند ۳۰۲ و (۳۰۲) افلاطون در قوانین به قوانینی اشاره دارد که در صورت نبود فیلسوف شاه یا مرد سیاسی راستین، مردان سیاسی دیگر باید جامعه را با آن اداره کنند. افلاطون در همپرسه مزبور قوانینی را طرح ریزی می کند که شباهت زیادی به وحی و آموزه های وحیانی دارد (همو، ۱۳۸۰، «الف»، بند ۶۲۴ تا (۹۶۹) بنابراین نمیتوان با مطالعه مجزای همپرسه جمهوری یا همپرسه قوانین به درک کاملی از فلسفه سیاسی افلاطون

دست یافت؛ بلکه باید به اهمیت فوق العاده همپرسه مرد سیاسی توجه داشت که حلقه اتصال جمهوری و قوانین است. این در حالی است که عمده اندیشمندان نه تنها نگاه مکملی به آثار سیاسی افلاطون ندارند، بلکه همواره اهمیت همپرسه مردسیاسی را نادیده میگیرند.

مقالات مرتبط

- [دانلود مقاله رابطه عالمان دینی و نظام اسلامی؛ نظریه ها و الگوها](#)
- [دانلود مقاله حدیث بژوهی آبه تطهیر](#)
- [دانلود مقاله کارآمدی روایات در کشف معارف اعتقادی دین](#)

از این سایت ها نیز دیدن نمایید

- [ترنس لاین ، مرجع مقالات تخصصی فارسی ، ایران](#)
- [گت بیبر ، منبع مقالات انگلیسی و فارسی](#)
- [دانش رسان ، بیش از 1.5 میلیون مقاله فارسی](#)